

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Plan för likabehandling

Fyrisskolan Uppsala

2012-2013

Planens syfte och övergripande innehåll

Syftet med diskrimineringslagen och 6 kapitlet i skollagen är att skydda elever mot kränkningar av deras värdighet. Kränkningar av en människas värdighet kan ske genom diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Bestämmelser i lagen förbjuder att detta sker, och lagen ställer krav på att skolverksamheter bedriver ett målinritat arbete för att främja likabehandling, förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. Planen mot diskriminering och kränkande behandling är det dokument som systematiserar Fyrisskolans arbete enligt lagstiftningen.

Skolans grunduppgifter

Fyrisskolan är Uppsalas största gymnasieskola, med drygt 1200 elever. Dessa är fördelade på sju gymnasieprogram – Ekonomiprogrammet, Hantverksprogrammet, Introduktionsprogram, Naturvetenskapsprogram, Samhällsvetenskapsprogram, Teknikprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet och inom Fyrisskolans gymnasiesärskoleverksamhet individuellt program och de nationella programmen Handelsprogrammet, Hotell och restaurangprogrammet och Medieprogrammet.

Elevantal 1224

Statistik kön, fördelning per program	Totalt 547 flickor	677 pojkar
EK 153 (61 flickor och 92 pojkar)	HV 125 (122 flickor och 3 pojkar)	IA 17 (11 flickor och 6 pojkar)
NA 222 (75 flickor och 147 pojkar)	SA 362 (220 flickor och 142 pojkar)	TE 141 (13 flickor och 128 pojkar)
VF 79 (1 flicka och 78 pojkar)	Individuella Programmet Fyrisskolan 34 (17 flickor och 17 pojkar)	
Individuella programmet Ottelinskolan 36 (10 flickor och 26 pojkar)	Nationella programmen Fyrisskolan 31 (16 flickor och 15 pojkar)	

Ansvariga för planen

Enhetsrektor Dag Ingvar Nilson,

Programrektorer

Karin Eriksson

Ola Rick

Christer Andersson

Ingbritt Hellman

Ola Rick

Planen antas i skolkonferensen

Planens giltighet

2012-10-01 till 2013-09-30

Personalens delaktighet

Planen bygger när det gäller det *främjande* arbetet på hur Fyrisskolans vision konkret omsätts i vardagens arbete. Personalen identifierar i sina respektive arbetslag aktiviteter och mål som omsätter visionen i arbete. Planen bygger beträffande *förebyggande* arbete på de konkreta aktiviteter som personallag, programarbetslag, klasslag och sektorslag identifierar, målsätter och genomför i skolverksamhetens vardag. Planens rutiner beträffande det *förhindrande* arbetet presenteras och remitteras till alla lag. Kartläggning och utvärdering för planens systematiska arbete vilar också på personalens kunskap om vardagsarbetet.

Elevers delaktighet

Eleverna deltar i förståelsen av vad planen syftar till, och vad den innebär i skolans gemensamma arbete genom att den bearbetas med eleverna genom klassträffar och genom det inflytande som elevkåren har. Elevkåren ska delta i framtagandet av planen fokusområde för det innevarande läsåret, ska verka för dess spridning och efterlevande i verksamheten. Elevkåren är ett viktigt organ för att föra fram elevers rättigheter och situationer där denna plans syfte och mål inte efterlevs i verksamheten. Också elevkårens aktiviteter och arbete ska bygga på planens värden och riktlinjer.

Vårdnadshavares delaktighet

Planen ska delges och presenteras för vårdnadshavare på föräldramöten, via hemsidan och via Öppet Hus. Vårdnadshavare ska kunna föreslå förändringar i innehåll och fokus. Vårdnadshavare ska ha lättillgänglig information om de förhindrande rutinerna och vilken rätt och vilken skyldighet som gäller för deras ungdom.

Förankring av planen

Planen ska kontinuerligt presenteras vid personalens upptaktsdagar inför ett nytt läsår, och uppdrag ges för året till all personals arbetslag för målsättning, aktivitet och utvärdering av respektive lags arbete med likabehandling under året. Vid slutet av läsåret ska utvärderingsunderlag från arbetslagen rapporteras tillbaka till ansvarig för planen. Planens målsättning och regelverk ska vara en del av det kontinuerliga kvalitetsarbetet samt medarbetaruppföljning via respektive ansvarig chef i medarbetarsamtal.

Vår vision

Vår vision är **Alla över bron!** Det betyder att vi på Fyrisskolan gör allt för att du ska lyckas med dina studier och att du ska kunna känna stolthet över din gymnasietid. Det betyder också att du ska känna dig stärkt och tro på din förmåga att gå vidare och utvecklas i ditt liv! För att nå visionen måste alla elever garanteras en skoltillvaro som präglas av trygghet, tillit och tilltro i en skolmiljö som är fri från diskriminering, ojämlikhet och kränkningar.

Kartläggning – nuläge

Kartläggning av Fyris skolans nuläge beträffande likabehandlingsområden sker genom analys av statistik, genom intervjuer och genom enkäter. Material för kartläggningen är betygs- och antagningsstatistik fördelat på kön, elevenkät, medarbetarsamtalsprotokoll, samt genom intervju med alternativt återrapportering från elevkårens och elevhälsans representanter.

1. Kommunens enkät till gymnasieskolorna i Uppsala kommun

Fyris skolans elevers svarsfrekvens är högst av alla skolor, men är ändå låg (16% svarande). Utan att dra för stora växlar av svaren är bilden ändå en utgångspunkt i kartläggningen. För framtiden bör Fyris skolan säkra att fler svarar på enkäten.

93% av Fyris skolans svarande elever upplever trygghet i skolan.

En hög andel av eleverna som svarat är födda eller har föräldrar som är födda i annat land än Sverige – sammanlagt 43% av de svarande. 17% av eleverna som svarat kommer från bostadsområden som i Uppsala beskrivs som socioekonomiskt svagare. Mångfald både beträffande etnisk härkomst, språk, religion och socioekonomisk bakgrund är en realitet på vår skola och bör tas i beaktande när det gäller arbete mot diskriminering och för likabehandling.

Fyris skolans svarande elever ger ett lägre rankat svar än skolorna i genomsnitt när det gäller om de upplever sig vara lika mycket värda oberoende av kön och om skolan är jämställd. Det gäller att undersöka detta närmare, vad eleverna lägger i denna betydelse och hur den olikvärdiga behandlingen i så fall kommer till stånd.

Eleverna uppger också att de inte har haft något inflytande i likabehandlingsarbetet på skolan. Fler elever av de svarande på Fyris upplever att det förekommer elaka saker mellan elever, att kränkningar förekommer, och att lärare säger elaka saker till elever än för skolorna generellt.

2. Liv och Hälsa – gymnasieskolan i Uppsala kommun

9 av 10 elever trivs bra i skolan. Samtidigt skolkar var tionde elev flera gånger i veckan. 1 av 20 har blivit mobbad under terminen. Bland flickor sker detta ofta via mobil eller internet. Fler pojkar än flickor uppger att de mår bra. Stressen är den stora hälsorisk för elever, där flickor känner sig mer stressade än pojkar. Nedstämdhet och trötthet är också vanligt, och vanligare bland flickor. Tobaksanvändning, alkoholanvändning och användning av droger har ökat, inte minst bland flickor som grupp (pojkar fortsätter fortfarande överrepresenterade beträffande alkohol och droger).

Hälften anser att de får vara med och påverka vad man gör i skolans vardagliga verksamhet.

3. Utvärdering av elevhälsans arbete – intervjuer

Psykisk ohälsa och stress är de vanligaste orsakerna till att elever hamnar hos elevhälsovården. Flickor har lättare att kommunicera om sina problem med mentorer och söker också direkt upp elevhälsans personal, medan pojkarna generellt blir slussade till elevhälsan när studiesvårigheterna har uppmärksammats genom IG/F-varningar.

Stress ger följdkonsekvenser som rökning, svårigheter att sova och äta, ätstörningar, övervikt. Eleverna idag upplevs som mindre mogna men ställs inför svårare val än förr. Utbudet, komplexiteten, valsituationerna, krav på prestation och eget ansvar är det många som inte klarar av. De svaga eleverna har blivit svagare. Attityden hos en grupp elever har hårdnat och personal uppger att de blivit mycket illa bemötta ibland av en viss klick elever – vilket är ovanligt på vår skola. De uppvisar beteende på ett slags utanförskap, en distans till vuxenvärlden, de lever som i en egen värld med egna regler. Rökningen har varit ett stort och jobbigt problem under året, och Liv och Hälsa visar på höga siffror beträffande droger och alkohol.

Konflikter mellan elever är vanligt, men mobbning/kränkning-ärenden är ovanliga. Konflikterna rör ofta tjejer, och är svårarbetade., och resulterar ofta i situationer som tangerar trakasserier , hotfullhet och kränkningar.

Flickor och pojkars stödbehov beträffande specialpedagogiska insatser upplevs som likartat, inte heller särskiljer sig elever med annat modersmål än svenska. Snarare är studiestödet hemma en avgörande faktor, i viss mån då en socioekonomisk bakgrundsfaktor, som resulterar i en ”språkfattigdom” hos en grupp elever som därmed får svårt att tillägna sig skolspråket och göra sig gällande i de muntliga och skriftliga arbetssätten i skolan.

4. Sammanfattning av medarbetarsamtal – avseende jämställdhetsuppdraget i lärarnas arbete

Flera lärare uppvisar en tveksamhet kring hur ett jämställdhetsfrämjande arbete kan se ut inom ramen för undervisningen. Lärare uppger antingen att eleverna bemöts som individer, och inte utifrån deras kön – vilket uppvisar brister i förståelsen om hur normer kring t ex genus formas och upprätthålles – eller så svarar lärare ”jag försöker se på mig själv om jag särbehandlar någon, men det är så svårt att granska sin egen praktik”. Samtidigt uppvisar elevenkäten i kommunen att eleverna inte upplever att skolan manifesterar att tjejer och killar är lika värda, eller att skolan är en jämställd verksamhet. Detta behöver undersökas närmare, och lärare behöver få stöd i ett genusmedvetet konkret arbete i klassrummets vardag.

Analysresultat

Sammanfattningsvis konstaterar vi att arbetet mot diskriminering och för likabehandling framför allt ska inriktas på följande områden under läsåret 2012/2013:

- I arbetet kring ökad studiero i klassrummet och i skolans övriga miljöer särskilt uppmärksamma likabehandling
- Öka elevernas delaktighet i arbetet med likabehandling

Årets mål – ansvariga - konkret arbete - tidplan - utvärdering

I. Främjande arbete –

Mål	Ansvarig	Konkret arbetet	Tid	Utvärdering
<i>Öka personalens kunskaper om området för planen Introducera planens främjandedel</i>	<i>DIN/PR</i>	<i>Arbete med enkät och samtal i arbetsgrupper.</i>	<i>oktober</i>	<i>Återrapportering av resultat från lag</i>
<i>Öka tryggheten på Fyrisskolan</i>	<i>DIN elevkår</i>	<i>Elevkåren uppdras att utvärdera elevledda aktiviteter som ska öka trivseln på skolan. Skolledningen undersöker skolmiljöns svaga punkter beträffande trygghet och säkerhet Skolledningen identifierar förbättringsinsatser Genomför förbättringsinsatser</i>	<i>September Oktober</i>	<i>Återrapportering elevkår-DIN Skolledningens undersökning sprids i lagen Utvärdering via samtal i lagen och utvärdering av utfall av insatser via enkät till elever och personal</i>
<i>Öka elevernas kunskaper om planen och dess värden</i>	<i>PR</i>	<i>Diskutera innehållet i planen på klassråd</i>	<i>November</i>	<i>Samla upp förbättringsåtgärder från klassråden och systematisera.</i>

II. Förebyggande arbete

Mål	Ansvarig	Konkret arbete	Tid	Utvärdering
<i>Öka det förebyggande arbetet i vardagen på Fyris – i undervisning och gällande bemötande och beteende i allmänna lokaler på Fyris</i>	<i>DIN PR</i>	<i>Rektor besöker klasser i åk3 och talar om vikten av och delaktigheten i att arbeta med trivsel och trygghet. Nykonstruerade klasslag i åk1 och 2 betonar ovanstående med speciellt ansvar för mentorerna</i>	<i>September Oktober</i>	<i>Utvärderas i elevenkät</i>
<i>Mentorssamtal inkluderar frågor om trivsel och trygghet och systematiseras</i>	<i>PR</i>		<i>September Februari</i>	<i>Utvärderas på APT för respektive program</i>

III. Förhindrande – rutiner

Mål	Ansvarig	Konkret arbete	Tid	Utvärdering
<i>Skapa klara och tydliga förhindrande åtgärder</i>	<i>PR EHT</i>	<i>Se över och anpassa rådande rutiner till nya organisationen</i>	<i>hösttermin</i>	
<i>Förankra och informera</i>		<i>Uppdatera rutinbeskrivning, för ut till personal, ta bort gamla dokument</i>	<i>hösttermin</i>	

Bilagor – ordlista, hänvisning till berörd lagtext

Begreppsdefinitioner

Diskrimineringsgrunder: I lagen anges sju grunder för diskriminering som lagen ska skydda personen ifrån – kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder.

Diskriminering: innebär att någon missgynnas genom att i beslut som verksamheten fattar missgynnas och behandlas sämre än någon annan. Begreppet diskriminering är knutet till en makt- eller tjänsteutövning och kan således inte inträffa mellan två elever eller två i personalen. Diskriminering kan endast föreligga om en person i sin tjänsteutövning, eller verksamheten genom fattade beslut, missgynnar en person eller grupp på grund av någon av diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan vara *direkt* eller *indirekt* – dvs direkt genom beslut eller handlingar som missgynnar någon, eller indirekt genom att i beslut eller handlingar behandla alla lika. Förfarings sättet kan ses som neutralt men som i praktiken skapar förhållanden som är missgynnande för person eller grupp.

Likabehandling: avser att alla elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon av diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se *indirekt diskriminering*.

Trakasserier: innebär handlingar som kränker någons värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna. Sexuella trakasserier innebär handlingar av sexuell natur som kränker någons värdighet, och behöver inte ha koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling: innebär handlande som kränker en persons värdighet utan att vara kopplat till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier och kränkande behandling kan vara både verbala och icke-verbala.

Lagrum och ansvar

Det finns två lagar som har som gemensamt syfte att skydda barn och elever mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. I skollag utfärdad 23 juni 2010 finns bestämmelser om detta i 6 kap i skollagen. Dessutom finns det lagrum i diskrimineringslagen som rör utbildningsområdet. Tidigare fanns bestämmelserna om detta i den nu upphävda lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Skolinspektionen har tillsynen över att bestämmelserna i skollagen följs. Diskrimineringsombudsmannen har tillsynen över att bestämmelserna i diskrimineringslagen följs. Skollagen och diskrimineringslagen innehåller bestämmelser om att huvudmannen ska vidta aktiva åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling och trakasserier. Dessutom anger de att huvudmannen har skyldighet att utreda och vidta åtgärder vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att en årlig plan mot kränkande behandling upprättas. På motsvarande sätt stadgar diskrimineringslagen att en likabehandlingsplan ska upprättas varje år.